

Folkbibliotek och ekologisk hållbar utveckling

En studie av Sveriges biblioteksplaner

CAMILLA ÅSEDAL

© Camilla Åsedal

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: Folkbibliotek och ekologisk hållbar utveckling. En studie av Sveriges biblioteksplaner

Engelsk titel: Public libraries and environmental sustainability. A study of library policies in Sweden

Författare: Camilla Åsedal

Färdigställt: 2017

Abstract: Sustainable development and environmental questions are current social issues. Public libraries are supposed to ensure global changes and according to Agenda 21 every organisation are supposed to work towards a sustainable climate.

The purpose of this bachelor thesis is to discuss how the concept sustainable development is mentioned in public library plans, and analyze the role libraries take in terms of environmental questions and sustainable development. The following questions were discussed: "Does the concept sustainable development occur in the public library plans and in that case to what extent?" "Which similarities and differences can be found in how the concepts of environmental issues and sustainable development are addressed in the library plans?"

A combined quantitative and qualitative content analysis was made based on public library policies, using Kathryn Millers concepts *environmental leader* and *environmental educator*. The result shows that most of the libraries mention sustainable development as a general concept, often as a part of a municipal vision rather than that of a goal of the library. The results also shows that the public libraries that mention ecological sustainable development takes an environmental leadership role rather than an environmental educator role. The expressions related to the library as an environmental educator tends to be more substantial than the expressions related to the environmental leader role. However, it is possible that these expressions of sustainable development is written in a rhetorical sense in a way to try to market the library as an organization that contributes to sustainable development.

Nyckelord: Ekologisk hållbar utveckling, biblioteksplaner, green libraries, miljöledare, miljöutbildare, hållbar utveckling, folkbibliotek

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Problembeskrivning.....	2
1.2 Syfte och frågeställningar	3
1.3 Avgränsningar och centrala begrepp	3
1.4 Disposition.....	5
2. Litteraturgenomgång	6
2.1 Biblioteksplaner	6
2.2 Bibliotek och hållbar utveckling	6
2.3 Gröna bibliotek	7
3. Teori	10
3.1 Miljöledare	10
3.2 Miljöutbildare	11
4. Metod	12
4.1 Urval och materialinsamling	12
4.2 Analysmetod	13
4.3 Tillämpning av teori	14
5. Resultat och analys.....	16
5.1 Biblioteket som miljöledare och miljöutbildare	18
5.1.1 Miljöledare.....	19
5.1.2 Miljöutbildare	20
6. Slutsater och diskussion	23
6.1 Hållbar utveckling - ett komplext begrepp	23
6.2 Biblioteksplaner och miljöaspekten	24
6.3 Biblioteksplaner - ett politiskt dokument	25
6.4 Förslag på framtida forskning	27
7. Sammanfattning	28
Referenslista	29
Källmaterial	31
Bilaga 1: Kodningsschema	

1. Inledning

Föreliggande uppsats tar upp begreppet ekologisk hållbar utveckling i relation till folkbibliotek och deras biblioteksplaner. Med ett rådande klimathot, miljöförstöring och växthuseffekt är hållbar utveckling en viktig och aktuell samhällsfråga. Hållbar utveckling är också ett omdiskuterat begrepp i sig, som bland annat fått kritik för att det är för vagt: "sustainable development has often been criticized for being too general, all-encompassing and vague" (Nolin & Brorsson, 2015, s. 9).

Som informationsförmedlare och kunskapsbildare ligger det i bibliotekets uppgift att bevara och tillgängliggöra information till samhällsmedborgarna. Hauke och Werner (2012) menar att biblioteket som icke-kommersiell offentlig byggnad kan vara en förebild för samhället vad gäller hållbar utveckling och ett föredöme för hur man kan arbeta för en bättre miljö. Flertalet andra beskriver också vikten av att bibliotek ska ligga i framkant och vara ett föredöme för hållbar utveckling och miljöfrågor (Jankowska & Marcum, 2010, Sonkkänen, 2013; Sahavirta, 2011). Sverige är också med i FN:s handlingsprogram Agenda 21, ett världsomspännande program för miljö och utveckling för att uppnå hållbar utveckling (United nations conference on environment and development 1993¹). Enligt Agenda 21 i Sverige ska alla samhällsaktörer, däribland företag, organisationer och myndigheter verka för en bättre miljö. Arbetet med Agenda 21 skulle påbörjas i varje kommun mellan åren 1995 och 1996 och ske på lokal nivå (Agenda 21 - en sammanfattning, 1999). År 2015 antogs sedan Agenda 2030 som innehåller 17 globala mål och inkluderar de tre aspekterna social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet - mål som ska vara uppfyllda år 2030 (FN-förbundet, u.å). Emellertid kan det vara intressant att ställa sig frågan huruvida det ligger i bibliotekets ansvar att förhålla sig till dessa miljöavtal, och i så fall hur.

I enlighet med bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska alla kommuner ha en politiskt antagen biblioteksplan. Biblioteksplanen är ett offentligt dokument vars syfte är att beskriva verksamheten, dess inriktning och omfattning och bör vara politiskt antagen (Kungliga biblioteket, u.å). Enligt Kungliga bibliotekets (2013) riktlinjer för biblioteksplaner är det viktigt att biblioteksplanen är konkret och visar på mål och medel. En annan viktig aspekt är att biblioteksplaner möjliggör för nationell uppföljning och samordning (Kungliga biblioteket, 2013). Eftersom det är upp till varje kommun och landsting att själva utforma sin biblioteksplan kan de skilja sig åt vad gäller såväl innehåll som utformning (Kungliga biblioteket, 2013). Genom biblioteksplaner kan man studera vad biblioteken säger sig eller förväntas arbeta i olika frågor.

Flertalet studentuppsatser har gjorts baserade på biblioteksplaner, bland annat för att undersöka hur biblioteken arbetar med kultur och då i relation till hur biblioteksplaner skrivs utifrån olika typer av mål och visioner (Ferm, 2004). Utöver studentuppsatser (jmf Källdin, 2015, Skön, 2012, Ferm, 2004) har det inte skett någon övrig forskning

---

¹ I fortsättning refereras United nations conference on environment and development till Agenda 21, 1993

med biblioteksplaner som utgångspunkt, trots att det är ett viktigt måldokument som ska finnas enligt lag.

Under min utbildningstid inom biblioteks- och informationsvetenskap när begreppet hållbar utveckling har tagits upp har fokus ofta varit på social hållbarhet och frågor rörande demokrati och tillgänglighet, vilket fick mig att börja fundera över huruvida miljöfrågan och den ekologiska aspekten av hållbar utveckling möjligen hamnat i skymundan hos folkbiblioteken och inom biblioteks- och informationsvetenskapen. Därmed väcktes intresset för att undersöka hur folkbiblioteken i Sverige jobbar med hållbar utveckling med avseende på miljöaspekten. I och med biblioteksplanernas syfte att återspegla verksamheten i fråga torde det vara relevant att undersöka biblioteksplaner för att ta reda på hur biblioteket i fråga förhåller sig till, och säger sig arbeta med, miljö och hållbar utveckling.

1.1 Problembeskrivning

I *Public libraries going green* skriver Miller (2012) om hur folkbibliotekens nya utmaning är att utbilda och sprida information till samhället om miljöfrågor. Miller menar att folkbiblioteken som kunskapsförmedlare har en viktig roll i att förespråka en grön och miljövänlig livsstil. Som nämndes i inledningen skriver Hauke och Werner (2012) att biblioteket är särskilt lämpat för att visa ett gott exempel på hur en organisation kan vara ekologisk hållbar för samhället. Däribland ingår även att sprida kunskap och främja delaktighet kring hållbar information till medborgarna (Hauke & Werner, 2012).

Också Miller (2010) beskriver hur och varför folkbibliotek ska bli mer gröna och tar upp begreppet 'going green', som innebär att minska på växthusgaser. Enligt Miller (2010) är det människans ansvar att skydda och bevara jordens resurser - och för att minska miljöpåverkan så mycket som möjligt är målet därför att biblioteken ska bli mer gröna - det vill säga att de ska 'go green'. Det är viktigt främst på grund av folkbibliotekens roll som informationsförmedlare (Miller, 2010).

Svensk biblioteksforening tar upp vikten av att folkbibliotek ska förhålla sig till omvärldsförändringar och ger några exempel på sådana; däribland övergången från arbetskraftsinvandring till flyktinginvandring, övergång från industrisamhälle till kunskapssamhälle, snabbt ökande tillgång till information samt ett flertal andra exempel (2017). Däremot nämns ingenting om ökade koldioxidutsläpp, klimatförändringar eller andra miljö- och klimatfrågor.

Samtidigt är det rimligt att problematisera kring bibliotekets roll i samhället - det är inte helt självklart att folkbibliotek ska arbeta med ekologisk hållbar utveckling - det är varken bibliotekens huvudsakliga uppdrag och står inte heller i bibliotekslagen. Emellertid är folkbibliotekens uppdrag att bidra till kunskapsförmedling (SFS 2013:801) och enligt Agenda 21:s riktlinjer ska varje samhällsaktör och organisation ansvara för att verka för en bättre miljö (Agenda 21, 1993). Om biblioteken ska ta hänsyn till omvärldsförändringar skulle miljöhotet kunna vara ett sådant exempel, vilket skulle kunna göra miljöfrågan till en relevant fråga också för biblioteken. I och med att

biblioteksplanerna är ett politiskt antaget dokument har de som ansvarar för att skriva biblioteksplanerna förmodligen en agenda att vilja uppnå nationella mål och riktlinjer i enlighet med Agenda 21 och Agenda 2030. Biblioteksplanerna skulle därför kunna innehålla mål om att biblioteket vill bidra till en hållbar utveckling enbart på grund av ovanstående nationella mål och riktlinjer, utan att det nödvändigtvis finns någon substans i det som står. Begreppet hållbar utveckling kan därför vara något som används i retorisk mening snarare än något som faktiskt implementeras i organisationers verksamhet (Nolin & Brorsson, 2015). Därför är min avsikt att studera hur eller om begreppet ekologisk hållbar utveckling behandlas i biblioteksplanerna och om det i så fall går att urskilja hur folkbiblioteks roll inom miljöfrågor framställs.

1.2 Syfte och frågeställningar

Föreliggande uppsats har till syfte att diskutera folkbibliotekets roll vad gäller miljöfrågor och ekologisk hållbar utveckling och hur det kommer till uttryck i Sveriges biblioteksplaner.

Frågeställningar:

- Förekommer begreppet hållbar utveckling i biblioteksplanerna och i så fall i vilken utsträckning?
- Vilka likheter och skillnader finns i hur begrepp kring miljöfrågor och hållbar utveckling behandlas i biblioteksplanerna?

1.3 Avgränsningar och centrala begrepp

Genomgående för uppsatsen när det skrivs om bibliotek menas folkbibliotek om inget annat nämns.

När det i uppsatsen skrivs om hållbar utveckling menas hållbar utveckling för samhället. En annan innebörd av begreppet hållbar är en hållbar organisation; det vill säga hur en organisation kan vara hållbar i sig själv med avseende på ekonomiska aspekter, sociala aspekter och miljömässiga aspekter (Coblentz, 2002). Fokus i föreliggande uppsats kommer således vara på hållbar utveckling i samhället och inte på organisationen i sig.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett komplext begrepp som kan ha många olika definitioner. I den här uppsatsen är begreppsdefinitionen: "[e]n utveckling som tillfredställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter till att tillfredsställa sina behov" utifrån Världskommissionens rapport *Brundtlandrapporten för miljö och utveckling* (World commission on environment and development, 1987).

Globala hållbarhetsmål inkluderar tre aspekter av hållbarhet: social hållbarhet, ekonomisk hållbarhet och ekologisk hållbarhet (FN-förbundet, uå). *Social hållbarhet* tar upp etiska aspekter och inkluderar bland annat frågor som rör jämlikhet, hälsofrämjande, jämlik utbildning och mångkultur (McKenzie, 2004). *Ekonomisk*

hållbarhet berör ekonomisk tillväxt, välbefinnande och produktion (FN-förbundet, uå).
Ekologisk hållbarhet tar hänsyn till naturens mångfald och ekosystems livskraft och att människors agerande inte tar slut på naturens resurser (Sonkkanen, 2013). I den här uppsatsen kommer fokus ligga på den ekologiska hållbarhetsaspekten.

1.4 Disposition

Detta inledande första avsnitt har tagit upp inledning, problembeskrivning, syfte och frågeställningar samt begreppsdefinitioner och avgränsningar för uppsatsen. I avsnitt 2 nedan följer en litteraturgenomgång, där jag presenterar forskning och annan litteratur inom ämnet hållbar utveckling och forskning som rör det. I efterföljande avsnitt 3 beskrivs min teoretiska utgångspunkt följt av avsnitt 4 som redogör för val av metod, insamling, urval, analys och hur jag tillämpat teorin. Därefter, i avsnitt 5, går jag igenom det resultat och den analys som framkommit efter bearbetning av det insamlade materialet. Avslutningsvis följer en diskussion i avsnitt 6 samt en avslutande sammanfattning i avsnitt 7.

2. Litteraturgenomgång

I följande avsnitt görs en litteraturgenomgång på tidigare forskning och litteratur inom ämnesområdet. Avsnittet delas in i tre underrubriker som tar upp biblioteksplaner, bibliotek och hållbar utveckling samt gröna bibliotek. Vissa delar av den litteratur som tas upp återkommer sedan i analysdelen och diskussionsdelen, medan vissa delar används för att ge en inblick i ämnesområdet och för att ge en forskningsöversikt.

2.1 Biblioteksplaner

Flertalet undersökningar på såväl kandidat- och magisternivå har gjorts på biblioteksplaner i relation till olika ämnesområden, däribland inom tillgänglighet och funktionsnedsättning (Källdin, 2015), integration (Skön, 2012) och inom kultur (Ferm, 2004). I Ferm (2004) studie har författaren fokuserat på att analysera olika typer av måldokument i relation till kultur, däribland biblioteksplaner. Ferm (2004) använder sig av en målmodell av Björn Rombach, och tar upp olika typer av mål ett policydokument kan ha såsom; inriktningsmål (övergripande mål), effektmål (konkreta och mätbara) och produktionsmål (åtgärder). Ferm (2004) tar liksom Rombach ett kritisk ställningstagande gentemot målstyrning inom offentlig sektor.

Trots att det har gjorts en del studier på biblioteksplaner verkar det däremot inte finnas några undersökningar på biblioteksplaner inom ämnet miljö och hållbar utveckling.

2.2 Bibliotek och hållbar utveckling

Vid Högskolan i Borås har det emellertid skrivits en magisteruppsats som undersökt miljöbibliotek, vilken fokuserat specifikt på bibliotek som kallar sig för miljöbibliotek - miljöbiblioteket i Lund och miljöbiblioteket i Stockholm (Flygh & Ljungklint, 1999). Författarna har undersökt dessa biblioteks miljöpolicyer och intervjuat bibliotekarier angående hur biblioteken arbetar med miljö samt jämfört dessa sinsemellan. De tar bland annat upp aspekter såsom: biblioteket som informationsförmedlare, biblioteket som förebild och biblioteket som mötesplats; där de två förstnämnda också är relevanta aspekter och som tas upp även i den här uppsatsen. I en kandidatuppsats vid Högskolan i Borås har det gjorts en komparativ studie på hur tre bibliotek i sydvästra Sverige arbetar med miljöinformation och vilka argument som ligger till grund för att biblioteken ska arbeta med miljöfrågor (Hagelin, 2012). Författaren valde bibliotek som specifikt arbetade med miljöfrågor och intervjuade sedan bibliotekarier på dessa bibliotek samt observerade deras miljöhyllor. De argument som framkommer från bibliotekarierna är då bland annat vikten av att sprida information, att biblioteken ska verka bildande (men inte utbildande) samt vikten av att vara lyhörda på vad som sker i omvärlden (Hagelin, 2012). I sin analys har Hagelin (2012) tagit avstamp i Kathryn Millers teoretiska begrepp om vad som kännetecknar en miljöledare och miljöutbildare, begrepp som också kommer att vara den teoretiska utgångspunkten för den här uppsatsen (se avsnitt 3). Resultatet för Hagelins studie är att biblioteken i större utsträckning agerar som miljöutbildare snarare än miljöledare (2012).

Trots att forskning på specifikt svenska folkbiblioteks miljöarbete inte är särskilt omfattande, finns det däremot numera alltmer forskning på hur bibliotek generellt bör jobba för ett mer hållbart samhälle. Det gäller forskning om bland annat gröna biblioteksbyggnader, hållbara bibliotek, hållbara informationssystem och hållbara digitala lösningar. (Hauke & Werner, 2012; Jankowska & Marcum, 2010; Chowdhury, 2013). Den största delen av forskningen berör dock främst akademiska bibliotek (jmf Aulusio, 2013; Jankowska & Marcum, 2010; Chowdhury, 2013).

När det gäller folkbibliotek och hållbar utveckling i tidigare forskning skrivs det ofta i relation till social hållbarhet (jmf Michnik, 2015; McKenzie, 2004; Pionke, 2016) och då med avseende på begrepp såsom demokrati, fri åsiktsbildning och tillgänglighet. Desto mindre forskning finns vad gäller ekologisk hållbar utveckling på folkbibliotek. Bryson (2011) menar däremot att alla tre aspekterna social- ekonomisk- och ekologisk hållbarhet måste inkluderas för att en organisation ska få kalla sig hållbar.

Sahavirta (2011) beskriver däremot hur folkbibliotek kan och bör vara hållbart och ger exempel på hur Helsingfors bibliotek har jobbat med hållbar utveckling, med särskilt fokus på miljö och gröna lösningar. Både Sonkkanen (2013) och Sahavirta (2011) skriver om hur biblioteket är miljövänligt per automatik i och med låneaspekten, att samma resurs lånas och används av flera stycken, men menar dock att det krävs mer än så från biblioteken för att agera miljövänligt. Nedan beskrivs mer specifika åtgärder och miljövänliga tjänster som rör bibliotek och miljöfrågor.

2.3 Gröna bibliotek

I tidigare forskning vad gäller hur bibliotek jobbar med hållbar utveckling är 'green libraries' ett återkommande begrepp (hädanefter gröna bibliotek). Aulusio (2013) skriver att begreppet gröna bibliotek tidigare ofta handlade om gröna biblioteksbyggnader, och för att bli ett grönt bibliotek kunde biblioteken exempelvis tillämpa den amerikanska LEED-certifieringen (leadership in energy and environmental design) för att miljöcertifiera sin byggnad. Aulusio (2013) föreslår dock att gröna bibliotek numera inte nödvändigtvis måste röra sig om bara en miljövänlig byggnad, utan ska även inbegripa ett grönt uppdrag. Ett grönt uppdrag som exempelvis kan ske genom att biblioteken utbildar samhällsmedborgarna i gröna frågor, erbjuder miljövänliga tjänster samt marknadsför dessa (Aulusio, 2013).

Sahavirta (2011) tar upp återvinning, miljövänliga inköp och att spara energi som tre exempel på viktiga miljöåtgärder. Vidare skriver Sahavirta (2011) att miljöinformation ska vara lättillgängligt för låntagarna - det kan till exempel ske genom att miljöinformation samlas på en egen hylla eller genom att tillhandahålla broschyrer från miljökontoret eller miljöorganisationer.

Jankowska och Marcum (2010) belyser aspekter som att biblioteket gör av med mycket energi på användning av elektroniska resurser, något som de menar måste minskas. Miller (2010) beskriver också elektroniska resurser som ett exempel på en grön lösning på bibliotek (2010). Också Antonelli (2012) ger beskrivningar och exempel på hur

bibliotek och bibliotekarier kan utveckla miljövänliga och hållbara lösningar, vilket kan röra sig om såväl biblioteksbyggnaden som biblioteksprogram och gröna tjänster.

Trots att forskning vad gäller miljö och biblioteksplaner är knapphändig, har det däremot gjorts en enkätstudie på finska folkbibliotek där det undersökts hur bibliotekarier menar att biblioteken arbetar med ekologisk hållbar utveckling (Sonkkanen, 2013). Några av de enkätfrågor som tas upp i enkätundersökningen är vilka mål biblioteken har för att minska miljöpåverkan och hur biblioteket gör för att öka medvetenheten om miljöfrågor. Vid frågan huruvida biblioteket har en plan för att minska utsläpp svarar 90% av biblioteken att de inte har det. 50% av de svarande biblioteken har däremot riktlinjer för energieffektivitet. 20% har aktiviteter som tar upp miljöteman och 25% har en egen hylla som tar upp miljöinformation. Det framkommer även av studien att arbetet med hållbar utveckling ofta beror på individens (bibliotekariepersonalens) egna vilja och intresse (Sonkkanen, 2013).

Riktlinjer för ekologisk hållbar utveckling

Även Jankowska och Marcum (2010) skriver om gröna bibliotek och poängterar vikten av att alla akademiska bibliotek bör ha ett omfattande integrerat ramverk för hållbar utveckling. Ett sådant ramverk existerar ännu inte men Jankowska och Marcum (2010, s.167) menar att det är något som bör finnas därför att:

It is a moral imperative for libraries to become sustainable organizations not only in the sense of sustaining their collections and services but also in becoming more aware of the need to “green” their buildings and operations, reduce their “ecological footprint”, and ensure a better strategic position for meeting future challenges.

Både Aulusios (2013) forskning och Jankowska och Marcums (2010) förslag till att ett hållbart ramverk måste finnas skrivs i relation till akademiska bibliotek, men skulle rimligtvis kunna appliceras på alla typer av bibliotek, inte minst folkbibliotek.

Vad som framkommer efter Sonkkanens (2013) enkätstudie är ett förslag till hur bibliotek ska arbeta ytterligare med miljö; nämligen att de måste finnas riktlinjer för att utveckla en miljöpolicy för bibliotek. Miller (2010) skriver också att bibliotek som vill bli gröna bör ha en handlingsplan med ett syfte att vilja bli mer miljövänligt.

Biblioteket som förebild för miljön

Sonkkanen (2013) och Sahavirta (2011) belyser vikten av att folkbiblioteket är viktiga föredömen för miljön och att sprida och marknadsföra information om miljömedvetenhet. Sonkkanen (2013) framhåller det faktum att biblioteken har en stor roll som utbildare när det gäller ekologisk hållbar utveckling och att folkbiblioteket ska öka medvetenhet om miljö, erbjuda utbildning om miljöfrågor för barn och unga och att det ska finnas samarbeten mellan bibliotek, låntagare och andra organisationer. Att biblioteket ska tjäna som symbol gentemot kommande generationer och besökare i enlighet med Jankowska och Marcum går i samklang med Hauke och Werners påstående om att biblioteket kan agera som förebild för hållbar utveckling (se avsnitt. 1.2).

Också Miller (2010) tar upp förebildsaspekten och menar att folkbiblioteket har en möjlighet att bli samhällets ledande förebild vad gäller miljö. Miller (2010) belyser framförallt vikten av bibliotekets gröna roll som informationsförmedlare och ledare, något som kommer att belysas vidare i nästkommande teoriavsnitt.

Sammanfattningsvis visar tidigare forskning och litteratur att bibliotek har stor potential när det kommer till att vara förebilder för miljöfrågor; att sprida information, att utbilda i miljöfrågor och att erbjuda gröna tjänster. Flera tar också upp vikten av att ha ett ramverk eller handlingsplan som beskriver hur bibliotek ska jobba med ekologisk hållbar utveckling och miljöfrågor.

3. Teori

I uppsatsen kommer det insamlade materialet diskuteras i relation till vad Miller (2010) skriver angående bibliotekets gröna roll och ekologiska föredöme i samhället. Miller (2010) beskriver vilka möjligheter som finns för folkbiblioteken att arbeta med miljöfrågor. Hon tar upp två roller som biblioteket kan anta: 1) rollen som *miljöledare* (environmental leader) och 2) rollen som *miljöutbildare* (environmental educator) och att biblioteket genom detta i förlängningen ska kunna hjälpa användare att uppnå så kallad 'environmental literacy'. Enligt Miller (2010) härstammar begreppet environmental literacy från information literacy, vilket innebär att en person ska kunna hitta, identifiera och använda information. Vidare förklarar Miller (2010) environmental literacy-begreppet som "möjligheten att identifiera hållbara alternativ och ta beslut utifrån det" (s. 3). Eftersom uppsatsen inte har ett användarfokus utan snarare studerar hur biblioteksplaner nämner hållbar utveckling, kommer den här studien inte analysera huruvida ett 'environmental literate community' skapas eller om 'environmental literacy' uppnås. Emellertid är 'environmental literacy' en viktig del av Millers teoretiska begreppsapparat när hon beskriver bibliotekets roll som miljöledare och miljöutbildare.

Det första steget biblioteket kan ta för att bli grönt är enligt Miller (2010) att skapa en handlingsplan med ett syfte. Syftet behöver inte vara mer omfattande än att biblioteket "vill bli grönt" (Miller, 2010, s. 4). Miller (2010) formulerar att handlingsplanen inte nödvändigtvis behöver vara detaljerad utan kan vara en översikt av bibliotekets mål. En sådan handlingsplan skulle till exempel kunna vara en del av kommunens biblioteksplan.

Eftersom Miller utgår från en amerikansk kontext är det viktigt att förhålla sig till att det i Sverige kan se annorlunda ut, till exempel vad gäller hur landet respektive kommunen ska förhålla sig till hållbar utveckling utifrån olika typer av lagstiftningar, mål och dylikt. Uppsatsens analys utgår ifrån svenska förhållanden.

I uppsatsen används Millers kategorier miljöledare och miljöutbildare i relation till de miljörelaterade begrepp som återfinns i materialet. För att kunna svara på studiens syfte att analysera bibliotekets roll vad gäller miljöfrågor och hållbar utveckling är Millers roller miljöledare och miljöutbildare lämpliga att använda som analysram (läs mer i avsnitt 4) eftersom de beskriver just bibliotekets roller med avseende på miljö. Dessa två roller är något som i analysen återkopplas till uppsatsens syfte. I diskussionen (avsnitt 6) tas det också ett kritiskt förhållningssätt till Millers två kategorier och huruvida det är bibliotekets roll att vara miljöledare och/eller miljöutbildare.

Nedan beskrivs begreppen miljöledare och miljöutbildare som kommer att användas i analysen för uppsatsen.

3.1 Miljöledare

Miller (2010) skriver att förändring bland annat sker genom utbildning och genom att det finns förebilder - därför har folkbiblioteken en stor roll när det kommer till att skapa

förändring i samhället. Att vara en miljöledare innebär att folkbiblioteket erbjuder gröna tjänster; det kan till exempel röra sig om byggnaden, ledarskap, administration och att hantera och tillhandahålla olika resurser. Sopsortering, materialanvändning och återvinning av papper är några andra konkreta exempel på miljövänliga åtgärder (Miller, 2010).

En annan faktor på miljöledarskap som Miller tar upp rör bibliotekets bestånd och då närmare bestämt de digitala medierna. Hon menar att biblioteket bör erbjuda e-böcker, digitala artiklar, streaming-tjänster och andra elektroniska tjänster som en miljövänlig åtgärd. Däremot belyser hon vikten av att biblioteken i första hand måste utgå ifrån sina användare, hur de använder bibliotekets tjänster och huruvida de använder sig av elektroniska resurser (Miller, 2010). Angående digitala medier och digital information tar Miller (2010) också upp fördelen med det digitala biblioteket och hur det kan minska miljöutsläpp genom att användarna kan besöka biblioteket hemifrån, utan att till exempel behöva ta sig dit med bil.

3.2 Miljöutbildare

Genom att biblioteket agerar rollen som miljöutbildare kan de, som nämnt ovan, vara med och skapa 'environmentally literate communities' (Miller, 2010). Att vara miljöutbildare innebär att biblioteket sprider information och utbildar samhället och bibliotekets användare i miljöfrågor (Miller, 2010). Miller (2010) skriver att "educating people is key to changing human attitude and action" (s. 5). Genom att vara medveten om miljöfrågor och inse hur ens val kan påverka naturens resurser är det större chans att också agera utifrån den kunskapen (Miller, 2010).

Om biblioteket förmedlar kunskap och utbildning om miljöfrågor kan människor följaktligen förändra sina attityder och handlingar gentemot miljön och bli environmental literate, vilket sedermera skulle kunna bidra till att miljöpåverkan i samhället minskas och att ett 'environmentally literate community' skapas (Miller, 2010).

4. Metod

I följande avsnitt redogörs för hur urval och materialinsamling har gått till genom dokumentinsamling. Därefter beskrivs hur materialet analyserats genom kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys och hur materialet har bearbetats utifrån teorin.

4.1 Urval och materialinsamling

Insamlingsmetoden för uppsatsen är dokumentinsamling och närmare bestämt dokument i form av kommunala biblioteksplaner. Fördelen med att samla in offentliga dokument, som exempelvis biblioteksplaner i det här fallet, är det faktum att de är skapade och förvarade på ett systematiskt sätt och ofta lättillgängliga (Wildemuth, 2009). Bryman (2014) framhåller att en styrka med att använda redan existerande dokument som data för forskning är att de inte är påverkade av forskarens värderingar och åsikter, eftersom dokumenten inte har skapats i något särskilt forskningssyfte. Däremot måste forskaren ändå ha i åtanke att de dokument som samlats in har skrivits i ett särskilt syfte i en särskild kontext (Wildemuth, 2009). Enligt lag måste en biblioteksplan finnas i varje kommun och vara politiskt antagen (SFS 2013:801). Viktigt att ha i åtanke är däremot att biblioteksplaner är ålagda - och möjligen skrivna - uppifrån, i vissa fall kanske enbart på grund av att det finns ett lagkrav och därmed speglar eventuellt inte verksamhetens egentliga arbete. I vissa fall kan biblioteksplanerna utgå ifrån kommunens generella mål och visioner och kan därmed säga mer om kommunen snarare än bibliotekets verksamhet. Det är därför viktigt att inte dra förhastade slutsatser kring bibliotekets faktiska arbete vad gäller ekologiskt hållbar utveckling.

I Sverige finns det 290 kommuner vilka enligt lag ska ha en biblioteksplan (SFS 2013:801). Eftersom det enligt lag således måste finnas ett folkbibliotek med tillhörande biblioteksplan i dessa 290 kommuner gör biblioteksplaner till ett tacksamt dokument att samla in och som förmodligen kan ge ett gediget material. Som material för uppsatsen samlades 200 biblioteksplaner (av totalt 290 kommuner) in via Kungliga bibliotekets webbplats där totalt 289 biblioteksplaner finns listade. I de fall då biblioteksplaner inte hade fungerande länkar eller inte gällde för 2017, söktes de upp separat. De som inte hittades blev således uppsatsens bortfall. Bortfallet (otillgängliga eller utdaterade biblioteksplaner) var 90 stycken, dessa går således inte att säga något om huruvida de nämner något av begreppen eller ej. Biblioteksplanerna är publicerade mellan tidsspannet 2009 och 2017, och varierar i giltighetsperiod.

Genom att söka på sju olika begrepp i dokumenten skapades en överblick över vilka biblioteksplaner som på något sätt berörde uppsatsens studieområde och därmed kunde bli studiens urval. Då uppsatsens studieområde rör ekologisk hållbar utveckling valdes följande begrepp som sökord:

hållbar (genom denna sökning nåddes även träffar på *hållbar utveckling*, *hållbart samhälle* och *dylikt*. Trunkering sker automatiskt i programmet)
miljö (sökträffar på "arbetsmiljö" eller "lärande miljö" etcetera beaktades inte)
grön

klimat

energi

eko (för att nå träffar på *ekologisk, ekologi* etcetera)

konsum (för att nå träffar på *konsumera, konsumtion*)

Begreppen ”hållbar utveckling”, ”miljö”, ”grön”, ”klimat” och ”ekologi” valdes eftersom de specifikt rör mitt studieområde. Begreppen ”energi” och ”konsumtion” tillkom efter genomläsning av några biblioteksplaner som använde sig av dessa begrepp i samband med sina miljömål och fick därför agera som mall och inspiration för de valda begreppen (Se Lekebergs kommun, 2017 och Vallentuna kommun, 2012).

Utifrån Kungliga bibliotekets lista på biblioteksplaner, sorterad efter region, markerade jag de biblioteksplaner som innehöll något av ovanstående begrepp med färgen grön (58 stycken), planer som inte innehöll något av begreppen markerades med färgen röd (141 stycken). Planer som inte fungerade eller var utdaterade markerades med färgen svart (90 stycken) och räknades inte med till det insamlade materialet. De biblioteksplaner som explicit nämnde ”social” eller ”ekonomisk” hållbar utveckling rödmarkerades och räknades inte till de dokument som betraktades behandla ekologisk hållbar utveckling.

De dokument som var inscannade och därmed inte möjliggjorde att söka på enstaka ord lästes igenom manuellt. I de fall då biblioteksplaner även innehöll planer för skolbibliotek som nämnde några av ovanstående begrepp, betraktades inte som relevant material (såvida inte biblioteksplanen för folkbibliotek också nämnde begreppen).

Utifrån de 200 biblioteksplaner som undersöktes nämnde totalt 58 stycken något av de valda begreppen. Dessa 58 biblioteksplaner är således det material som sedan används i analysen. Eftersom det finns 290 kommuner, och därmed ska finnas 290 biblioteksplaner, blev det totala bortfallet sålunda 231 biblioteksplaner (varav 90 stycken otillgängliga eller utdaterade).

I nästa avsnitt redogörs för hur materialet kodades och analyserades i enlighet med en kvalitativ innehållsanalys.

4.2 Analysmetod

Efter att materialet samlades in, kodades och analyserades det material som specifikt nämnde något om ekologisk hållbar utveckling eller något av de andra begreppen (hållbar, miljö, grön, klimat, energi, eko(logi) och/eller konsumtion) genom en kombination av kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys. Eftersom empirin består av en stor mängd dokument som har samlats in, där urvalet består av specifika ord och begrepp som har räknats och där materialet genererat siffror som det går att generalisera kring, har uppsatsen ett kvantitativt angreppssätt. Samtidigt har materialet kodats och teman har skapats, vilket hör det kvalitativa angreppssättet till, i enlighet med hur Wildemuth definierar kvantitativa och kvalitativa innehållsanalyser (2009).

En tabell skapades utifrån de valda begreppen och det innehåll som var relevant utifrån ämnesområdet. I nedanstående tabell ges ett exempel på hur den första tabellen såg ut för att koda det urval som sedan blev uppsatsens material.

	Hållbar	Miljö	Grön	Klimat	Energi	Övrigt (konsumtion, resurs, eko)
Biblioteksplan exempel	Hållbar utveckling	Minska på miljön				Resurseffektiv
Biblioteksplan exempel			Grön stad		Minska energianvändning	

Figur 1

Figur 1: Exempel på kodningsschema efter insamlat material. I den här tabellen kategoriseras alla de 58 biblioteksplaner som tar upp något av begreppen, där varje begrepp är en egen kolumn. Några av begreppen (eko och konsumtion, samt några begrepp som tillkom efter närläsning såsom: resurseffektiv, återvinning, pappersförbrukning med flera) placerades under rubriken "Övrigt".

När det insamlade materialet samlats in och sedan kodats utifrån ovanstående begrepp, lästes det igenom en gång till och analyserades utifrån de teoretiska begreppen miljöledare och miljöutbildare samt hållbar utveckling. Den fördjupade och slutgiltiga tabellen (Bilaga 1) identifierar och kodar alla de begrepp och uttryck som kan relateras till de teoretiska begreppen miljöledare och miljöutbildare, som båda utgör varsin kategori.

4.3 Tillämpning av teori

Utifrån vad Miller skriver gällande de teoretiska kategorierna miljöledare och miljöutbildare kopplades de centrala begreppen ihop med respektive kategori. För miljöledare kopplades till exempel begrepp och uttryck som rörde miljöfrågor generellt, såsom: minska miljöpåverkan, miljöförbättra, minska miljöpåverkan genom teknik och minska energianvändningen. Begrepp som kopplades till miljöutbildning rörde sådana uttryck som hade med informationsförmedling och utbildning att göra - information om miljö, miljöhylla, miljöhörna, energirådgivning och så vidare.

Några problem som stöttes på under analysens gång var om, eller till, vilken kategori övergripande mål såsom att "värna om miljön" skulle räknas in. Eftersom dessa uttryck ändå pekar mot en vilja att verka miljövänligt räknas dessa in under kategorin miljöledare (se avsnitt 5.1.1). De biblioteksplaner som endast nämnde begreppet hållbar utveckling, och inte något annat begrepp, kunde inte heller kategoriseras utifrån de teoretiska begreppen miljöledare och miljöutbildare, något som således kan anses som

svagheter vad gäller teorin. Däremot är det något som det ändå diskuteras kring i diskussionen.

I nästa avsnitt analyseras resultatet utifrån hållbar utveckling och utifrån kategorierna miljöledare och miljöutbildare.

5. Resultat och analys

I det här avsnittet presenteras resultatet av det insamlade materialet. Resultatet analyseras i relation till tidigare forskning, hur de insamlade biblioteksplanerna nämner hållbar utveckling samt till de teoretiska begreppen *miljöledare* och *miljöutbildare*. Inledningsvis redovisas det resultat som berör biblioteksplanerna och begreppet hållbar utveckling samt en översikt över hur planerna använder begreppen generellt. En närmare analys utifrån de teoretiska begreppen *miljöledare* och *miljöutbildare* ges i avsnitt 5.1.

Av resultatet som framgick av den här studien kan konstateras att av totalt 200 undersökta biblioteksplaner nämner 58 biblioteksplaner något av begreppen *hållbar*, *miljö*, *grön*, *ekologi*, *klimat*, *konsumtion* eller *energi*.

42 av 58 biblioteksplaner nämner hållbar utveckling i någon utsträckning men 20 av dem nämner inte vidare vad de menar med begreppet (eller nämner inte några av de andra begreppen).

	Totalt antal biblioteksplaner	Nämner <i>ekologisk hållbar utveckling</i>	Nämner enbart <i>hållbar utveckling</i>	Nämner inte hållbar utveckling men några av begreppen <i>miljö</i> , <i>grön</i> , <i>ekologi</i> , <i>klimat</i> , <i>konsumtion</i> eller <i>energi</i>
Antal biblioteksplaner	58	22	20	16

Figur 2

Figur 2: Av 58 biblioteksplaner nämner totalt 42 begreppet hållbar utveckling i någon utsträckning. 22 av de biblioteksplanerna skriver specifikt om ekologisk hållbar utveckling alternativt om hållbar utveckling men också några av de andra miljöbegreppen. 20 biblioteksplaner nämner enbart hållbar utveckling. 16 biblioteksplaner nämner inte hållbar utveckling men däremot något av de andra begreppen: *miljö*, *grön*, *eko(logi)*, *klimat*, *konsumtion* eller *energi*.

20 av de biblioteksplaner som nämner hållbar utveckling menar att de är en hållbar kommun, att de ska bidra till ett hållbart samhälle, eller nämner hållbar utveckling; men skriver inte vidare hur eller på vilket sätt de ämnar arbeta med hållbarhet. Dessa 20 biblioteksplaner nämner således endast hållbarhetsbegreppet och inget av de andra begreppen.

Figur 3

Figur 3: Ordmolnet ovan visar exempel på hur hållbar utveckling nämns i de 20 biblioteksplaner som nämner hållbar utveckling - men som inte nämner några andra begrepp.

Några av dessa biblioteksplaner hänvisar till övergripande kommunala visioner och mål som något biblioteken ska förhålla sig till. Många sådana mål beskriver att hållbar utveckling är ett viktigt mål inom kommunen, men nämns inte alltid i förhållande till bibliotekens specifika verksamhet. Några skriver exempelvis att de är ”den hållbara staden” (Mölnadal kommun, 2016), och ”vi bidrar till ett hållbart samhälle” (Gagnef kommun, 2015). Trots att det är kommunens visioner står de ändå med i biblioteksplanen av den anledning att biblioteken ska förhålla sig till dessa mål, vilket innebär att biblioteken på något sätt ska arbeta med hållbar utveckling.

I ordmolnet syns både kommunens övergripande mål som biblioteksplanerna utgår ifrån, men också mål där det specifikt står att bibliotekets verksamhet ska arbeta med hållbar utveckling. Trots att det till exempel skrivs att ”vår verksamhet kännetecknas av kvalitet och hållbar utveckling” (Sandviken kommun, 2013) och att ett annat bibliotek ska ”bidra till hållbar utveckling” (Alingsås, 2011) - är det inget i deras övriga biblioteksplaner som visar på hur det arbetet skulle gå till, eller vilken aspekt av hållbarhet de anspelar på. Gävle kommun (2013) menar att de ska utforma biblioteken ”så att de blir en del i det hållbara samhället”. Trots den tydliga anspelningen på hållbar utveckling från bibliotekets sida finns det inte heller här några andra implikationer i biblioteksplanen som visar hur detta skulle gå till.

Ett annat exempel är Luleå kommun (2016) som skriver att folkbiblioteket ”berör tio av elva hållbarhetsaspekter”, men visar inte vidare vilka hållbarhetsaspekter som åsyftas. Däremot lyfter Luleå kommun (2016) i sin biblioteksplan att biblioteket är en plats utan

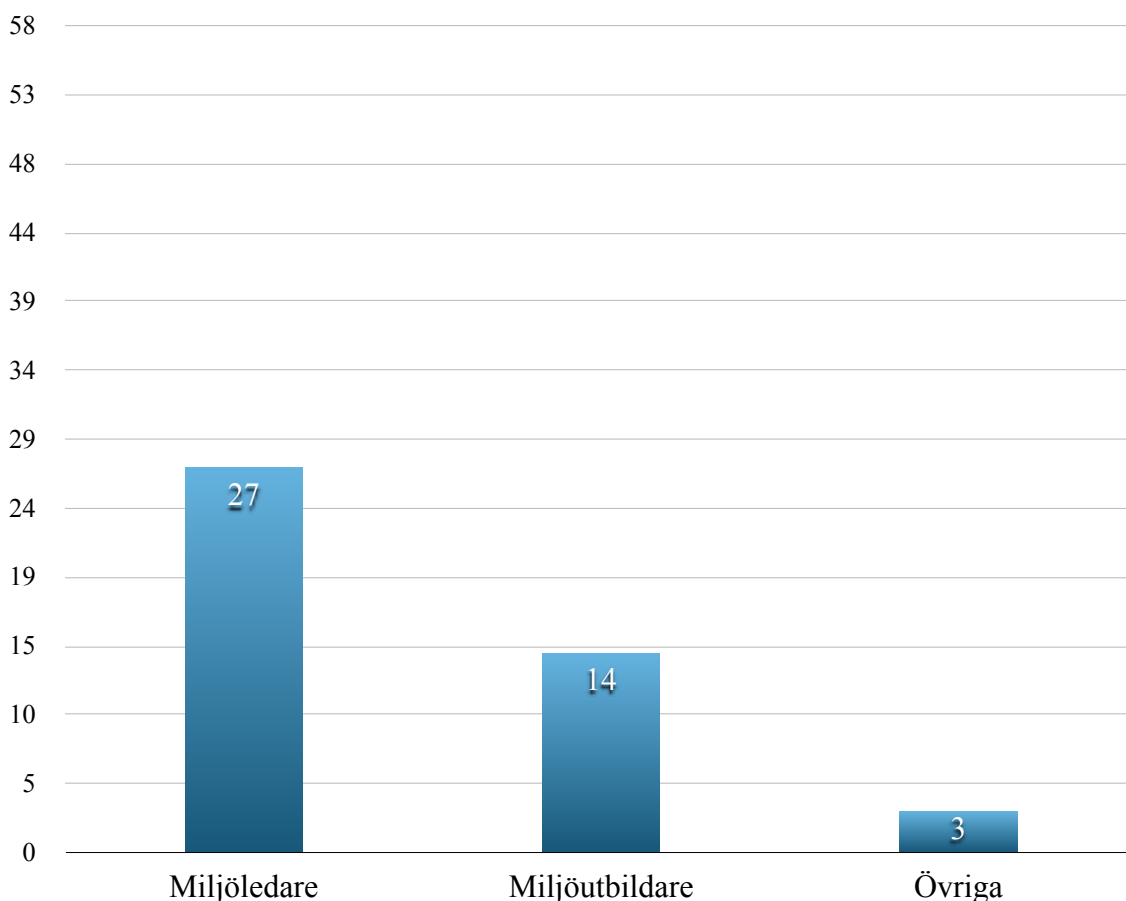
krav på konsumtion, något som också nämns av flertalet andra bibliotek (se mer under avsnitt 5.1).

5.1 Biblioteket som miljöledare och miljöutbildare

Av 58 biblioteksplaner identifierades totalt 36 stycken biblioteksplaner som antingen miljöledare och/eller miljöutbildare. 27 biblioteksplaner nämner centrala faktorer som kan relateras till Millers teoretiska begrepp miljöledare och 14 biblioteksplaner nämner centrala faktorer som kan relateras till begreppet miljöutbildare.

Att vara *miljöledare* innebär att biblioteket erbjuder olika typer av gröna tjänster; som rör exempelvis material, resurser, användning av elektroniska resurser, att biblioteken ägnar sig åt pappersåtervinning eller andra miljövänliga åtgärder.

Att vara *miljöutbildare* innebär att sprida information och utbilda i frågor som rör miljö och hållbar utveckling, till exempel genom att erbjuda energirådgivning eller ställa fram en miljöhylla.

Figur 4

Figur 4: Figuren ovan visar att 27 biblioteksplaner har centrala begrepp som kan relateras till bibliotekets roll som miljöledare. 14 biblioteksplaner nämner centrala begrepp relaterade till biblioteket som miljöutbildare. Under övrigt visas 3 biblioteksplaner som använt begrepp såsom ”miljömedveten kommun” eller ”ekokommun” som inte är specifikt bibliotekens mål. En biblioteksplan kan räknas in som såväl miljöledare som miljöutbildare och den ena kategorin utesluter därför inte den andra.

Nedan ges mer detaljerade exempel och beskrivningar från biblioteksplanerna utifrån begreppen miljöledare och miljöutbildare.

5.1.1 Miljöledare

27 biblioteksplaner tar upp centrala faktorer som rör bibliotekets roll som miljöledare. Några exempel på begrepp och uttryck som har identifierats till kategorin miljöledare är ”det gröna samhället”, ”miljöförbättra”, ”resurseffektivisering” och ”minska miljöpåfrestningar”. Tre teman som framgår i biblioteksplanerna vad gäller begrepp som relaterar till biblioteket som miljöledare är biblioteket som plats utan krav på konsumtion, att biblioteket värnar om miljön samt åtgärder för hur biblioteket arbetar miljövänligt. Dessa teman redogörs för och ges exempel på nedan.

Biblioteket som plats utan krav på konsumtion

Att biblioteket värnar om miljön per automatik i och med cirkulation av medier är något som ofta lyfts inom tidigare forskning och något som också syns i biblioteksplanerna - men som enligt Sonkkanen (2013) och Sahavirta (2011) inte är tillräckligt. Många av biblioteken påpekar i sina biblioteksplaner att biblioteken är ett ställe fritt från krav på konsumtion. Hallsberg kommun (2016) skriver exempelvis att biblioteken är en hållbar verksamhet i sig själv i och med det faktum att flera låntagare använder samma resurs flera gånger. Vidare skriver Sundbybergs kommun (2014) att genom att tillhandahålla medier som medborgarna äger gemensamt och som återanvänds bidrar de till minska miljöpåverkan.

Trots att Sonkkanen (2013) och Sahavirta (2011) menar att det krävs mer av biblioteken kan ändå dessa aspekter räknas in som miljövänliga åtgärder en miljöledare kan anta i enlighet med Miller - oaktat om det sker per automatik eller ej. Att biblioteken tar upp det som en viktig aspekt tyder på att de är medvetna om att låneaspekten och att konsumtionsaspekten är en viktig faktor för en bättre miljö.

Bibliotek som värnar om miljön

I kategorin miljöledare ingår även uttryck som ”värna om miljön” (Knivsta kommun, 2015), ”hälsosam miljö” (Danderyd kommun, 2016), ”klimatsmart” (Härryda kommun, 2014) och ”miljön är viktig i allt vi gör” (Svenljunga kommun, 2016). Flen kommun (2014) vill ”miljöförbättra” och Sundbyberg kommun (2014) är en ”grön stad för framtiden”. Dessutom skriver Göteborg kommun (2013) att de ska ha rutiner som minskar miljöpåfrestningar.

Ovanstående uttryck visar inga konkreta aspekter på hur biblioteken vill arbeta för miljön, däremot visar det att biblioteken har en vilja att arbeta för miljön. Enligt Miller är det första steget för biblioteken att skapa en handlingsplan med ett syfte att vilja bli grönt (2010). I och med att ovanstående biblioteksplaner på något vis nämner att de vill värna om miljön och minska miljöpåverkan har de i någon mån visat att de har ett syfte och en vilja att bli mer gröna, även om uttrycken för detta kan anses vara abstrakta och övergripande.

Miljövänliga åtgärder

En faktor som tas upp av Miller vad gäller rollen som miljöledare är att erbjuda elektroniska tjänster som ett exempel på en miljövänlig åtgärd. Mullsjö kommun (2015) och Helsingborg kommun (2016) skriver att de kan minska miljöpåverkan genom teknik och e-media. Uddevalla kommun (2016) menar att biblioteksverksamheten av tradition är ekologisk hållbar och genom ny teknik kan man arbeta resurseffektivt. Flera andra bibliotek skriver att de ska arbeta resurseffektivt och utnyttja sina resurser effektivt. Begreppet resurseffektivitet är något som ofta återkommer i samband med när biblioteksplanerna nämner något om miljö, exempelvis "[B]ibliotekens verksamhet är av tradition ekologiskt hållbar och ny teknik kan ge fler möjligheter att arbeta resurseffektivt" (Uddevalla kommun, 2016). Däremot beskrivs inte vidare vad som innefattar ett arbete där resurser används effektivt. Att arbeta effektivt med något betyder nödvändigtvis inte att det är en miljövänlig åtgärd, även om det i många fall beskrivs som sådant.

Andra miljövänliga åtgärder som återfinns i biblioteksplaner och som också tas upp av Miller är pappersförbrukning och återvinning som är något som nämns i en biblioteksplan (Åmål kommun, 2015). Som nämnt ovan skriver Lekebergs kommun (2017) att de vill minska klimatpåverkan vid val av tjänster och material.

5.1.2 Miljöutbildare

14 biblioteksplaner tar upp centrala faktorer som rör bibliotekets roll som miljöutbildare. Exempel på begrepp och uttryck som relaterar till biblioteket som miljöutbildare är "energirådgivare", "lyfta fram miljöfrågor på hyllan" och "miljöhörna". De teman som framgår av materialet och begrepp relaterade till biblioteket som miljöutbildare är informationsförmedlingsaspekten och bibliotekets gröna uppdrag, att biblioteket erbjuder rådgivning i energi- klimat -och konsumentfrågor genom olika typer av samarbeten och att de tillhandahåller miljöhyllor. I det här avsnittet tas dessa teman upp närmare.

Informationsförmedling: ett grönt uppdrag

Ockelbo kommun (2016) skriver i sin biblioteksplan om miljö, medieavdelning och ett grönt samhälle:

Det gröna Ockelbo: [...] Folkbiblioteket ser miljön som grunden till ett gott liv och en hälsosam livsstil, och vi vill därför erbjuda en stor och naturnära medieavdelning, som bjuder in ”det gröna samhället”. Biblioteket kommer utöka mediebeståndet med litteratur som tar till vara på det gröna och blomstrande Ockelbo, till exempel hur låntagare kan odla egna grönsaker, blom- och jordbruksskötsel osv. (Ockelbo kommun, 2016).

Ovanstående citat beskriver såväl abstrakta aspekter som konkreta metoder för hur Ockelbo vill värna om det gröna samhället och bidra till en bättre miljö. Av citatet att döma ska miljön genomsyra hela folkbiblioteket, även om uttrycken ”ett gott liv”, ”en hälsosam livsstil” samt en ”naturnära medieavdelning” är något implicita exempel på hur detta ska gå till. Huruvida de med en naturnära medieavdelning menar att biblioteket ska ligga nära naturen, efterlikna naturen eller bestå av material och resurser som värnar om miljön beskrivs inte vidare. Dessa abstrakta uttryck visar emellertid att Ockelbo vill värna om miljön på ett eller annat sätt, och relaterar mer till bibliotekets roll som miljöledare. Däremot ger de mer konkreta förslag när de skriver att de ska utöka sitt mediebestånd med litteratur vad gäller exempelvis odling och jordbruksskötsel, något som berör bibliotekets roll som miljöutbildare (Ockelbo kommun, 2016).

Aulusio (2013) skriver om gröna bibliotek och att det innebär att biblioteken har ett grönt uppdrag vilket kan ske genom exempelvis utbildning. Gullspångs kommun (2015) nämner i sin biblioteksplan begreppen; ekologisk hållbar, miljö, klimatrådgivning, energirådgivning och resurseffektivisering. De skriver att de ska ha ”samarbeten kring folkbildande insatser som kan antas leda till ett hållbart samhälle exempelvis kring vår miljö”, där dessa nämnda folkbildande insatser kännetecknar bibliotekets roll som miljöutbildare. Vidare skriver Gullspångs kommun (2015) också att ”medier som beaktar nyckelfrågor för ett hållbart samhälle gynnas”. Här tar de således upp miljöutbildande aspekter såsom; folkbildande insatser för miljön, tillhandahållning av medier för ett hållbart samhälle, samt rådgivning vad gäller energi och konsumtion. Den viktigaste faktorn för en miljöutbildare är enligt Miller att sprida information om miljöfrågor, något som syns tydligt hos Gullspång kommun.

Lekebergs kommun (2017) skriver att:

Biblioteket är en del i kommunens arbete för en hållbar framtid, och ska sträva efter att minska negativ klimatpåverkan och annan belastning på miljön vid val av material och tjänster. Biblioteket är också en viktig informationsförmedlare för allmänheten när det gäller kunskap om hur man kan ställa om till det hållbara samhället.

Här visar den första delen av citatet att Lekebergs kommun antar rollen som miljöledare (som också nämnts i avsnitt 5.1.1). Den andra delen visar andra metoder på hur Lekebergs kommun vill att biblioteket arbetar med miljöfrågor, nämligen genom att biblioteket är en viktig informationsförmedlare när det gäller hur man kan ställa om till det hållbara samhället. Också Sundbybergs kommun (2014) tar en informationsförmedlande roll när de skriver att de vill sprida kunskap om naturresurser.

Ovanstående biblioteksplaner visar tydliga exempel på hur biblioteken kan verka informationsförmedlande vad gäller frågor som rör hållbar utveckling och miljö och

agera som föredöme för dessa frågor i enlighet med såväl Miller (2010) och Sahavirta (2013).

Energi- och klimatrådgivning

Ett vanligt förekommande exempel på hur biblioteken beskriver att de ska jobba för att verka för en bättre miljö är att de ska samarbeta med energi- klimat- och konsumentvägledare. Några konkreta exempel är Bromölla kommun (2016), Hylte kommun (2014), Mölndal kommun (2016), Kristinehamn kommun (2015), Berg kommun (2014) och Bräcke kommun (2017) som alla skriver att de erbjuder energirådgivning. Genom att erbjuda rådgivning i dessa frågor antar biblioteket en informationsförmedlande och utbildande roll, i enlighet med Millers beskrivning av en miljöutbildare.

Sonkkanen (2013) beskriver vikten av att samarbeta med andra bibliotek, låntagare och organisationer. I biblioteksplanerna går det utläsa att många av biblioteken förväntas samverka med exempelvis miljöstrateg och miljöförvaltningen. Ett exempel på det är Hylte kommun (2014) som skriver att ”i samarbete med kommunens energirådgivare lånas elmätare ut samt det hålls information och utställningar på temat energi i biblioteket”.

Miljöhyllor

Som miljöutbildare syns uttryck i biblioteksplanerna såsom att ”lyfta fram miljöfrågor på hyllan” (Vimmerby kommun, 2015), i likhet med vad Sahavirta (2011) skriver om Helsingfors bibliotek som samlat material relaterat till miljö på en hylla. Andra uttryck som syns i biblioteksplanen är att ”ha en naturnära medieavdelning” (Ockelbo kommun, 2016), Västervik kommun (2017) skriver att de ska ha en miljöhörna och Oxelösund kommun (2015) ska ha information om miljö. Dessa faktorer visar också tecken på en miljöutbildande ansats hos biblioteken.

Uddevalla kommun (2016) nämner i sin biblioteksplan vikten av att förhålla sig till omvärlden där klimatförändringar är ett exempel: ”Världens ökade globala sårbarhet i form av konflikter, klimatförändringar och flyktingströmmar förändrar och förnyar vårt lokalsamhälle och skapar behov av litteratur och information på fler språk”. Här visar de att klimatförändringar innebär att det skapas behov där information och litteratur vad gäller miljöfrågor måste finnas.

6. Slutsater och diskussion

I följande avsnitt återfinns en sammanfattande slutsats följt av en diskussionsdel. I diskussionsdelen tas olika diskussionsaspekter upp såsom komplexiteten i begreppet hållbar utveckling, biblioteksplaner och miljöaspekten, biblioteksplaner som politiskt dokument, samt förslag till framtida forskning.

Syftet med uppsatsen är att diskutera bibliotekets roll vad gäller miljöfrågor och hållbar utveckling och hur det kommer till uttryck i Sveriges biblioteksplaner. Av resultatet som framgår av den här studien kan konstateras att av totalt 200 undersökta biblioteksplaner nämner 58 biblioteksplaner något av begreppen *hållbar*, *miljö*, *grön*, *ekologi*, *klimat*, *konsumtion* eller *energi*. 36 biblioteksplaner kan kategoriseras enligt Millers teoretiska begrepp miljöledare och/eller miljöutbildare, varav 27 biblioteksplaner nämner centrala faktorer som kan relateras till miljöledare och 14 biblioteksplaner nämner centrala faktorer som kan relateras till begreppet miljöutbildare.

42 biblioteksplaner nämner hållbar utveckling i någon utsträckning varav 22 av dem nämner ekologisk hållbar utveckling eller hållbar utveckling och andra miljörelaterade begrepp. 20 av dem nämner endast hållbar utveckling, men inte något av de andra begreppen. 16 biblioteksplaner av 58 nämner inte hållbar utveckling, men däremot några av de andra begreppen.

I Hagelins (2012) studie framgår det att bibliotek i större utsträckning identifierade sig som miljöutbildare snarare än miljöledare. Av resultatet i den här studien framgår dock det motsatta; 27 bibliotek identifierades med begrepp som är centrala för rollen som miljöledare medan 14 bibliotek identifierades med begrepp som är centrala för rollen som miljöutbildare. Denna skillnad kan också visa på svårigheten i att skilja på vad som gör att biblioteken är miljöledare respektive miljöutbildare, men också skillnaden på typ av metod och vad som kan framkomma utifrån olika metoder och fokus.

Av resultatet att döma är de centrala faktorerna som rör bibliotekets roll som miljöledare något mer diffusa än de faktorer som rör bibliotekets roll som miljöutbildare. Till kategorin miljöledare återfinns exempelvis uttryck som att biblioteken vill ”värna om miljön” eller ett konstaterande om att biblioteket ”är en plats utan krav på konsumtion”. Miljöutbildande åtgärder tenderade att vara något mer konkreta och innehöll mer exempel på åtgärder, såsom att erbjuda energirådgivning, sprida information om miljöfrågor och ha en miljöhylla.

6.1 Hållbar utveckling - ett komplext begrepp

Som nämndes inledningsvis är hållbar utveckling ett komplext begrepp som har fått kritik för att vara för vagt och alltför övergripande. 42 bibliotek skriver i sina biblioteksplaner att de på något sätt bidrar till hållbar utveckling. Men som resultatet visar är det ungefär hälften av biblioteksplanerna som inte ger några närmare exempel på hur det arbetet skulle gå till. I och med det faktum att hållbarhetsbegreppet är vagt och komplext kan organisationer hantera och tolka de tre aspekterna ekologisk, social och ekonomisk i olika utsträckning. I Agenda 2030:s 17 globala mål skrivs det om

sociala och ekonomiska aspekter såsom till exempel att utrota fattigdom och hunger, ha en god utbildning, verka för jämställdhet och ett bredare perspektiv på hållbar utveckling (Regeringskansliet, 2016). Detta innebär således att hållbar utveckling blir ett bredare och mer komplext begrepp i jämförelse med Agenda 21, där mer fokus låg på den ekologiska aspekten och numera tar den sociala aspekten mer fokus. Att bibliotek säger sig arbeta för ett hållbart samhälle kan följaktligen vara riktigt i och med att de jobbar för ett demokratiskt samhälle - och då närmare bestämt social hållbarhet.

Av de totalt 200 insamlade biblioteksplanerna föll många av planerna bort då de specifikt nämnde social hållbar utveckling. Förutom de biblioteksplaner som nämnde specifikt ekologisk hållbar utveckling valdes också de planer som enbart nämnde hållbar utveckling med som material. Dessa 20 bibliotek som nämnde att biblioteket vill bidra till ett "hållbart samhälle" - rent generellt - räknades följaktligen in som material trots att det inte går att avgöra vilken aspekt de menar eller hur de definierar begreppet. De 20 biblioteksplaner som endast nämnde begreppet, och inga andra miljörelaterade begrepp, blir därför svåra att analysera utifrån en miljöaspekt och utifrån bibliotekets roll som miljöutbildare och miljöledare.

Trots att det enligt Kungliga bibliotekets (2013) riktlinjer för biblioteksplaner skrivs att biblioteksplanerna ska vara konkreta och innehålla tydliga mål och medel tenderar det ändå finnas oklarheter och abstrakta mål i planerna och vad som överhuvudtaget menas med begreppet. I vissa fall skulle hållbarhetsbegreppet rent av kunna användas ur retorisk mening snarare än att det avspeglar det egenliga miljöarbetet.

6.2 Biblioteksplaner och miljöaspekten

I det stora hela verkar ändå 36 bibliotek ha en vilja att värna om miljöfrågor, oaktat om det är på en abstrakt nivå eller huruvida de ges konkreta förslag på miljöåtgärder, eller om det är som miljöledare eller miljöutbildare.

Av de bibliotek som skriver att de på något sätt vill värna om miljön är det flera som nämner att de ska ha en särskild miljöhylla eller miljöhörna. Sahavirta (2011) beskriver problemen med att miljörelaterad information finns utspridd på flera olika hyllor på biblioteken och menar att det gör informationen svåråtkomlig. Genom att istället samla miljöinformation på samma plats görs det mer lättillgängligt för användarna (Sahavirta, 2011). Det kan däremot också lyftas kritik mot sådana lösningar: ska man särskilja eller integrera arbetet med hållbar utveckling från den "generella" verksamheten? Två intressanta exempel är Ockelbo kommun (2016) och Svenljunga kommun (2016) som skriver att miljö och naturen "ska genomsyra hela verksamheten". Att miljö och natur ska genomsyra hela verksamheten kan dock bli problematiskt eftersom bibliotekets material och tjänster då måste utgå ifrån miljön. Det gäller då alla medier, alla tjänster, hela biblioteksbyggnaden och allt som rör verksamheten - något som förmodligen inte sker på varken Ockelbo eller Svenljunga bibliotek.

Likväl som att hållbarhetsbegreppet är ett vagt begrepp som används på olika vis i biblioteksplanerna, används också uttryck som "värna om miljön", "hälsosam miljö" och "den gröna staden" på liknande sätt i biblioteksplanerna. Trots att biblioteken enligt

Miller är på god väg bara genom att det finns ett syfte att bli mer grönt visar den här studien att dessa uttryck ändå är vaga. Förutom i de fall där de finns konkreta exempel på *hur* de vill värna om miljön, till exempel vid val av material och tjänster eller genom pappersåtervinning.

Av 200 insamlade biblioteksplaner är det däremot 141 biblioteksplaner som inte nämner några centrala faktorer vad gäller miljö eller ekologisk hållbarhet. Detta trots det faktum att varje företag, organisation och myndighet i enlighet med Agenda 21 ska bidra till en bättre miljö och att biblioteken ska förhålla sig till aktuella omvärldsförändringar. Men trots att organisationer och företag har ett ansvar gentemot miljön i enlighet med Agenda 21 och Agenda 2030 kan man fråga sig huruvida det är folkbibliotekets skyldighet att ta ställning i samhällsrelaterade frågor som exempelvis miljön, eller om de ska vara en neutral organisation och endast ägna sig åt vad som står enligt bibliotekslagen. Möjligen kan också budgeten vara en faktor som hindrar folkbibliotek att arbeta med miljöfrågor.

6.3 Biblioteksplaner - ett politiskt dokument

Som nämntes i metodavsnittet vad gäller analys av biblioteksplaner är det viktigt att belysa att det är ett policydokument, skrivna i en särskild kontext. Eftersom biblioteksplaner är skrivna i en kommunal och politisk kontext, innebär det att det finns vissa riktlinjer och sätt att skriva politiska dokument där det kanske snarare rör sig om visioner och övergripande mål än konkreta åtgärder. Här kan man till exempel jämföra med Forns (2004) studie där författaren undersöker biblioteksplaners kulturverksamhet genom att använda sig av en målmodell där hon analyserar vilka typer av mål som tas upp i dokumenten. Eftersom biblioteksplanerna kan skilja sig åt vad gäller såväl innehåll som form, kan man på så vis belysa hur målen skiljer sig åt i biblioteksplanerna. I den här studien framkommer i resultatet dels mål som är såväl övergripande och långsiktiga - som exempelvis att värna om långsiktig hållbar utveckling, ta vara på det gröna, etcetera. Dels framkommer också mer konkreta mål såsom att erbjuda rådgivning inom såväl energifrågor som konsumtionsfrågor genom samarbete med andra kommunala verksamheter.

En annan aspekt som framkommer av resultatet är att hållbar utveckling ofta är något som nämns i kommunens övergripande mål. Genom att biblioteket hänvisar till kommunens generella mål och visioner skriver de in sig i kommunens riktlinjer. Biblioteket kan sedermera skriva att de utgår ifrån kommunens riktlinjer i sitt arbete och därmed säga sig arbeta med hållbar utveckling. Att många kommuner i de undersökta biblioteksplanerna skriver att de vill jobba för en hållbar utveckling är således vanligt förekommande, och då skrivs bibliotekets verksamhet in per automatik i arbetet med hållbar utveckling. Möjligen skulle man i vissa fall kunna säga att det är kommunen som antar rollen som miljöledare och miljöutbildare, snarare än biblioteken, i de fall då biblioteken pekar på kommunens visioner och mål. Emellertid ska det inte glömmas bort att många av biblioteksplanerna specifikt nämner hur bibliotekets verksamhet arbetar och ska arbeta med hållbar utveckling och miljöfrågor, även om de är tämligen få i relation till hur många biblioteksplaner det finns.

Som nämnt tidigare skriver Aulusio (2013), Sonkkanen (2013) och Sahavirta (2011) om vikten av att biblioteken marknadsför de gröna tjänster de tillhandahåller och visar att det är föredömen för miljön. Genom biblioteksplanerna går det inte uttyda att biblioteken specifikt nämner marknadsföring i relation till ekologisk hållbar utveckling. Däremot kan faktorer såsom att ”lyfta fram miljöfrågor på hyllan” ses som en typ av marknadsföring till sina befintliga användare. Även om syftet med detta enligt Sahavirta (2011) är att få fler bibliotek att göra detsamma och sprida kunskap om miljöfrågor till samhället - kan den här typen av marknadsföring också användas som ett slags profilering av biblioteket/kommunen för att visa sig i gott dager. Det faktum att begrepp och uttryck som hållbar utveckling, att värna om miljö, att ta vara på det gröna etcetera nämns i biblioteksplanerna skulle också kunna ses som en typ av marknadsföring, där hållbar utveckling används som ett slagord och ett koncept som ser bra ut för organisationen eller i detta fall kommunen eller biblioteket. De som ansvarar för att skriva biblioteksplanen i kommunen skulle möjligen kunna använda hållbarhetsbegreppet som ett uttryck för att följa med i en miljövänlig trend och att det finns ett samhälleligt ansvar att minska miljöpåverkan.

Genom att biblioteksplanerna nämner hållbar utveckling och miljöfrågor skulle det kunna betyda att det är ett slags ramverk eller handlingsplan för hållbar utveckling, i likhet med vad som föreslås av Jankowska och Marcum (2010) och Sonkkanen (2013). Däremot ska ett sådant ramverk enligt författarna vara omfattande, och skulle förmodligen därför kräva mer detaljerat innehåll än bara de som till exempel vill ”värna om miljö” eller bara nämner begreppet hållbar utveckling.

Studien visar att hållbar utveckling är ett begrepp som återfinns i 58 biblioteksplaner, där 27 av dem nämner begrepp som kan relateras till miljöledare och 14 kan relateras till miljöutbildare. Viktigt att ha i åtanke är att det räcker att biblioteket nämnt en miljövänlig åtgärd (till exempel minska miljöpåverkan genom e-media) för att kategoriseras som miljöledare. Med utgångspunkt i att det finns 200 biblioteksplaner, där 58 nämner hållbar utveckling och 22 specifikt ekologisk hållbar utveckling, innebär inte det att de biblioteksplaner som nämner ett sådant begrepp gör att biblioteksplanen räknas in som den typ av ramverk eller handlingsplan som Jankowska och Marcum (2010) och Sonkkanen (2013) beskriver.

I Sonkkanens (2013) enkätstudie framkommer att få av de svarande folkbiblioteken har en handlingsplan för hur biblioteken ska arbeta med miljö och att arbetet med miljöfrågor ofta ligger i individens (eller bibliotekariens) egna intresse och vilja. Sonkkanen (2013) föreslår således att det är viktigt att biblioteken har en riktlinje för hur de ska arbeta med miljöfrågor. Möjligen krävs det en handlingsplan som tar upp hur biblioteken ska arbeta med ekologisk hållbar utveckling för att miljöfrågor ska tas på allvar. Något form av ramverk eller handlingsplan för hållbar utveckling är således något som argumenteras för av flertalet forskare (Jmf. Jankowska & Marcum, 2010; Miller, 2010; Sonkkanen, 2013), och något som rimligtvis skulle kunna relateras till handlingsplaner i form av biblioteksplaner. Problematiken ligger dock i att biblioteksplanerna är ett av lagen politiskt påtvingat dokument vars innehåll biblioteken nödvändigtvis inte arbetar utifrån. Att biblioteksplanen då skulle innehålla ett integrerat ramverk för hållbar utveckling behöver inte innebära att biblioteket bidrar till en hållbar

utveckling. Om det blir bibliotekets ”plikt” att förhålla sig till miljön, till exempel genom att ett ramverk med hållbar utveckling i enlighet med Jankowska och Marcums förslag (2010), oaktat om det gäller folkbibliotek eller akademiska bibliotek, finns det möjligen en risk att det i från bibliotekets eller kommunens sida skrivs ner mål och begrepp vad gäller miljön som biblioteket egentligen inte arbetar med. Detsamma gäller om det finns politiska krav från kommunen, regionen eller staten, som vill att varje organisation ska jobba mot ett hållbart samhälle.

6.4 Förslag på framtida forskning

En viktig aspekt att problematisera är att även om begreppen hållbarhet, miljö eller övriga begrepp inte nämns betyder inte det per automatik att biblioteket nödvändigtvis inte jobbar med miljöfrågor i praktiken. Detsamma gäller det omvända - trots att begreppen nämns i biblioteksplanerna visar inte det nödvändigtvis *att* eller *hur* biblioteken jobbar med miljöfrågor. För fortsatta forskningsstudier skulle det därför vara intressant att även analysera andra dokument som exempelvis årsredovisningar eller andra interna dokument som säger något specifikt om bibliotekets faktiska arbete. Att se närmare på folkbibliotek genom observation och intervjuer skulle också kunna tillföra fler aspekter och fördjupning i bibliotekets faktiska arbete med miljöfrågor och ekologisk hållbar utveckling. En annan inriktning skulle kunna vara att studera folkbibliotek genom intervjuer eller observation och jämföra med aktuell biblioteksplan. Vad står det i biblioteksplanen att de ska göra vad gäller hållbar utveckling, och hur ser det faktiska arbetet ut?

Ett begrepp som tagits upp i uppsatsen är ’environmental literacy’. Genom att biblioteken erbjuder information som tar upp miljöfrågor kan det enligt Miller i förlängningen skapa ett ”environmental literate community”. En framtida forskningsansats skulle således kunna vara att undersöka biblioteksanvändares environmental literacy i relation till bibliotekets informationsförmedlande roll, genom exempelvis intervjuer.

De biblioteksplaner som används som material för uppsatsen sträcker sig från 2009 till 2017 i publicering. Ett annat forskningsfokus skulle därför kunna vara att göra en longitudinell undersökning för att se om det finns någon skillnad tidsmässigt i hur det skrivs om hållbar utveckling och om det skett någon ökning eller förändring de senaste åren.

7. Sammanfattning

I den här uppsatsen har en analys gjorts över hur Sveriges folkbiblioteks biblioteksplaner nämner ekologisk hållbar utveckling samt diskuterats över bibliotekens roll vad gäller miljöfrågor. Genom att samla in dokument i form av 200 biblioteksplaner har det sedan gjorts en kvalitativ innehållsanalys. Resultatet visar att 58 av 200 biblioteksplaner nämner något av begreppen hållbar, miljö, grön, eko(logi), klimat, konsumtion eller energi. Totalt nämner 42 biblioteksplaner hållbar utveckling, varav 22 nämner specifikt ekologisk hållbar utveckling eller ger miljömässiga exempel på hållbar utveckling. 20 biblioteksplaner nämner begreppet hållbar utveckling, men inga av de andra begreppen. Ofta nämns hållbar utveckling som ett övergripande begrepp som är kommunens vision snarare än bibliotekets, även om biblioteket utgår ifrån kommunens mål. Vidare ses att totalt 36 bibliotek enligt sina biblioteksplaner kan sägas anta rollen som miljöledare eller miljöutbildare: 27 biblioteksplaner som nämner några av begreppen kan beskrivas som miljöledare och 14 biblioteksplaner kan antas ta rollen som miljöutbildare.

Studien visar att de miljöutbildande åtgärderna tenderar att vara mer konkreta än de uttryck som relateras till miljöledare som ofta har mer övergripande och diffusa uttryck. Möjligen är dessa uttryck för hållbar utveckling och miljö något som är skrivet ur retorisk mening i ett sätt att försöka marknadsföra biblioteket som en organisation som bidrar till hållbar utveckling.

Referenslista

- Agenda 21 - en sammanfattning (1999). Hämtad 2017-04-18 från <http://www.hu2.se/hu2old/agenda21/>
- Aulusio, G.J. (2013). Green libraries are more than just buildings. *Eletronic green journal* 1(35). Hämtad 2017-04-12 från <http://search.proquest.com/docview/1355713497?accountid=9670>
- Bryson, J. (2011). *Managing information services: a sustainable approach* [Elektronisk resurs] (3 uppl.) Hämtad från <https://ebookcentral.proquest.com/lib/boras-ebooks/detail.action?docID=684506>
- Chowdhury, G. (2013). Sustainability of digital information services. *Journal of documentation* 69(5). DOI 10.1108/JD-08-2012-0104
- Coblentz, J. (2002). Organizational Sustainability: The Three Aspects that Matter. *ERNWACA's first strategy session*. Hämtad från <http://www.rocare.org/docs/Organizational%20Sustainability%20by%20Joe%20COBLENTZ%202002-02.pdf>
- Ferm, K. (2004). *En studie av fyra kommuners måldokument gällande den offentliga kulturverksamheten med fokus på biblioteksverksamheten*. (Examensarbete, Högskolan i Borås)
- Flygh, M. & Ljungklint, K. (1999). *Gröna bibliotek - en studie av vad som kan känneteckna miljöpolicyen på ett miljöinriktat bibliotek, med Stockholms Miljöbibliotek och Miljöbiblioteket i Lund som utgångspunkt*. (Magisteruppsats, Högskolan i Borås)
- FN-förbundet. (u.å). *Agenda 2030 - globala mål för hållbar utveckling*. Hämtad 2017-04-05 från <http://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda-2030-globala-mal-for-hallbar-utveckling/>
- Hagelin, A. (2012). *Miljöarbete på bibliotek: En komparativ studie av tre folkbiblioteks yttre miljöarbete*. (Examensarbete, Högskolan i Borås). Hämtad den 2017-05-12 från http://bada.hb.se/bitstream/2320/11100/1/k12_31.pdf
- Hauke, P. & Werner, K.U. (2012). The second hand library building: Sustainable thinking through recycling old buildings into new libraries. *IFLA Journal* 38(1).
- Jankowska, A.M. & Marcum, J.W. (2010). Sustainability challenge for academic libraries: planning for the future. *College & Research Libraries*, 71(2), 160-170 doi: 10.5860/0710160
- Kungliga biblioteket. (2013). *Biblioteksplan 2.0*. Hämtad 2017-05-12 från <http://www.kb.se/Dokument/Biblioteksstatistik/SkriftBiblioteksplan.pdf>

Kungliga biblioteket. (u.å). *Biblioteksplaner*. Hämtad den 2017-04-03 från Kungliga biblioteket <http://biblioteksstatistik.blogg.kb.se/uppdrag-planer/>

Källdin, K. (2015). *Den särskilda uppmärksamheten åt personer med funktionsnedsättning: En innehållsanalys av biblioteksplanerna i Västra Götaland*. (Examensarbete, Högskolan i Borås) Hämtad 2017-05-12 från <http://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:840532/FULLTEXT01.pdf>

McKenzie, S. (2004). Social sustainability: Towards some definitions. *Hawke research institute*, 27. Hämtad 2017-05-17 från <http://w3.unisa.edu.au/hawkeinstitute/publications/downloads/wp27.pdf>

Michnik, K. (2015). Public libraries digital services and sustainability issues. *The Bottom line*, 28(1/2) s. 34-43. Hämtad 2017-04-12 från <http://dx.doi.org/10.1108/BL-12-2014-0034>

Miljöårsberedningen. (1994). *Lokal Agenda 21 en vägledning: rapport från Miljöårsberedningen*. (SOU 1994:128) Hämtad 2017-04-05 från http://weburn.kb.se/metadata/269/SOU_8351269.htm

Miller, K. (2010). *Public libraries going green*. Chicago: American Library Association.

Nolin, J. & Brorström, B. (2015). The university of Borås as sustainable university. *Science for the professions*, 31. Hämtad 2017-05-17 från <http://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:791380/FULLTEXT01.pdf>

Pionke, J.J. (2016). Sustainable library services for all. *Emerald Group Publishing Limited* 37(6/7), 317-325. doi: 10.1108/LM-04-2016-0030

Regeringskansliet. (2016). *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Hämtad 2017-04-05 från http://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Att-förändra-vår-värld_-Agenda-2030-för-hållbar-utveckling.pdf

Sahavirta, H. (2011). Showing the green way - advocating green values and image in the Vallila library: Helsinki, Finland. *IFLA journal* 38(3), 239-242. doi: 10.1177/0340035212455624

SFS 2013:801. (Bibliotekslagen). Hämtad 2017-04-12 från http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801

Skön, N. (2012). *Biblioteket som en väg in i det svenska samhället En textanalys av styrdokument på Malmö, Stockholm och Umeå bibliotek*. (Kandidatuppsats) Högskolan i Borås.

Sonkkanen, L. (2013). Sustainability hides in libraries. I P. Hauke, K. Latimer & K.U. Werner (Red.), *The green library: the challenge of environment sustainability = Die*

grüne Bibliothek : Ökologische Nachhaltigkeit in der Praxi [Elektronisk resurs] (s. 123-135). Hämtad 2017-05-19 från <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=b6b4192b-2a65-4d0d-b202-1c957fb5f30d%40sessionmgr4010&vid=0&hid=4201&bdata=JnNpdGU9ZW9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=641827&db=nlebk>

Svensk biblioteksforening. (2017). *Biblioteksplaner - från bibliotekslag till biblioteksplan*. Hämtad 2017-04-12 från http://www.biblioteksforeningen.se/wp-content/uploads/2017/01/almerud_biblioteksplaner.pdf

United nations conference on environment and development. (1993). UNCED-biblioteket. Vol. 3, *Agenda 21: en sammanfattning*. Hämtad 2017-04-05 från <http://www.hu2.se/hu2old/agenda21/>

Wildemuth, B. M. (2009). Existing documents and artifacts as data. I B. M. Wildemuth (Red.), *Applications of social research methods to questions in information and library science*. (s. 158-166). Westport, Conn: Libraries unlimited.

Wildemuth, B. M. & Zhang, Y. (2009). Qualitative analysis of content. I B.M. Wildemuth (Red.), *Applications of social research methods to questions in information and library science*. (s. 308-320). Westport, Conn: Libraries unlimited.

World commission on environment and development. (1987). *Our common future*. Hämtad 2017-05-22 från <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>

Källmaterial

Biblioteksplaner hämtade från Kungliga bibliotekets hemsida:

Alingsås kommun. *Biblioteksplan 2011-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/Alingsås_Biblioteksplan.pdf

Berg kommun. (2014). *Biblioteksplan 2014-2018*. Hämtad 2017-05-21 från www.berg.se/download/18.2a948e2414c4aa4dd9a2523c/1428567346272/Biblioteksplan+Bergs+kommun.pdf

Borås kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2017/04/14-Borås-2015-Biblioteksplan.pdf

Bromölla kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2010*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/12/12-Bromölla-2016-2020-Biblioteksplan.pdf

Bräcke kommun. (2017). *Biblioteksplan 2017-2020*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/23-Bräcke-2017-2020-Biblioteksplan.pdf

Danderyd kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016*. Hämtad 2017-05-21 från www.danderyd.se/ImageVaultFiles/id_3636/cf_12/

bibplan_danderyd_16_20_webbfinal.PDF

Fagersta kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från www.fagersta.se/download/18.272e570114fcffd02a712fed/1442387263339/Folkbiblioteksplan-150615.pdf

Falun kommun. (2009). *Biblioteksplan 2009-2020*. Hämtad 2017-05-21 från lansbibliotekdalarna.se/wp-content/uploads/2009/01/falun_KulFriPolProgramKlart.pdf

Flen kommun. (2014). *Biblioteksplan 2014*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2015/06/Biblioteksplan-för-Flens-kommun.pdf

Gagnef kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/05/20-Gagnef-2015-2018-Biblioteksplan.pdf

Gnesta kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/06/04-Gnesta-2016-2018-Biblioteksplan.pdf

Gullspång kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015*. Hämtad 2017-05-21 från [www.gullspang.se/download/18.5598029914d900fb28b3054/1439899820181/Biblioteksplan+Gullspångs+kommun+\(2\).pdf](http://www.gullspang.se/download/18.5598029914d900fb28b3054/1439899820181/Biblioteksplan+Gullspångs+kommun+(2).pdf)

Gävle kommun. (2013). *Biblioteksplan 2013-2025*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/02/21-Gävle-2025-Biblioteksplan.pdf

Göteborg kommun. (2013). *Biblioteksplan 2013-2021*. Hämtad 2017-05-21 från https://goteborg.se/wps/wcm/connect/b801a9e2-e187-438a-a4e1-3e30417a72a9/Biblioteksplan_GBG_18jun.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=b801a9e2-e187-438a-a4e1-3e30417a72a9

Götene kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2020*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/14-Götene-2016-2020-Biblioteksplan.pdf

Hallsberg kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/18-Hallsberg-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Hedemora kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från <https://www.hedemorabibliotek.se/documents/3178190/3197573/Biblioteksplan+2015-2018.pdf/697460d3-ea9f-43aa-afd4-1c6669ad9b5a>

Helsingborg kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/04/12-Helsingborg-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Hylte kommun. (2014). *Biblioteksplan 2014-2017*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/06/13-Hylte-2014-2017-Biblioteksplan.pdf

- Härryda kommun. (2014). *Biblioteksplan 2014-2017*. Hämtad 2017-05-21 från www.harryda.se/download/18.40c3543714a4088d9f9212d/1420707989730/Biblioteksplan+för+Härryda+kommun+2014-2017.pdf
- Hässleholm kommun. (2015) *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2015/06/Biblioteksplan-för-Hässleholms-kommun-2015-2018-slutversion.pdf
- Knivsta kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015*. Hämtad 2017-05-21 från www.knivsta.se/~media/Files/Kommun-politik/Planer-styrdokument/Planer/Biblioteksplan.ashx
- Kramfors kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/22-Kramfors-2016-2019-Biblioteksplan.pdf
- Kristinehamn kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från www.kristinehamn.se/sites/default/files/7._biblioteksplan_2015-2018.pdf
- Kumla kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/03/18-Kumla-2016-2019-Biblioteksplan.pdf
- Lekeberg kommun. (2017). *Biblioteksplan 2017-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/18-Lekeberg-2017-2019-Biblioteksplan.pdf
- Ljusnarsberg kommun. (2015). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/18-Ljusnarsberg-2016-2019-Biblioteksplan.pdf
- Luleå kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2020*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/09/25-Luleå-2016-2020-Biblioteksplan.pdf
- Malung-Sälen kommun. (2017). *Biblioteksplan 2017-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2017/03/20-Malung-Sälen-2017-2018-Biblioteksplan.pdf
- Mullsjö kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/Biblioteksplan-Mullsjö-kommun-2015-2018_20150923.pdf
- Mölndal kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/02/14-Mölndal-2016-2019-Biblioteksstrategi.pdf
- Norberg kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/19-Norberg-2015-2019-Biblioteksplan.pdf

Nordmaling kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2017*. Hämtad 2017-05-21 från www.minabibliotek.se/Gemensamt/Dokument/Dokument/fa61ccf3-6a5c-4935-b92a-e923ae303817.pdf

Ockelbo kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/01/21-Ockelbo-2016-2018-Biblioteksplan.pdf

Osby kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från snokabibliotek.se/documents/128582/832865/Biblioteksplan+2015-2018/92e6729f-df1f-4c21-9dab-999e95848e65

Oxelösund kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2017*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/03/04-Oxelösund-2015-2017-Biblioteksplan.pdf

Perstorp kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/12-Perstorp-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Piteå kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/12/25-Piteå-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Robertsfors kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2017*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/02/24-Robertsfors-2015-2017-Biblioteksplan-Handlingsplan-för-tillgänglighet.pdf

Sandviken kommun. (2013). *Biblioteksplan 2013-2017*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/SandvikenBiblioteksplan.pdf

Skellefteå kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från www.skelleftea.se/trafik/samhallsutveckling-och-planering/planer-for-skelleftea/kulturplan

Sorsele kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/01/24-Sorsele-2015-2018-Kultur-och-biblioteksplan.pdf

Sundbyberg kommun. (2014). *Biblioteksplan 2014*. Hämtad 2017-05-21 från <https://bibliotek.sundbyberg.se/sv/content-page/biblioteksplan>

Sunne kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/17-Sunne-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Svedala kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2018*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/05/12-Svedala-2016-2018-Biblioteksplan.pdf

Svenljunga kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/14-Svenljunga-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Tibro kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/03/14-Tibro-2015-2019-Biblioteksplan.pdf

Trelleborg kommun. (2013). *Biblioteksplan 2013-2017*. Hämtad 2017-05-21 från www.trelleborg.se/files/Kommunledningsforvaltningen/Kommunledningskontoret/Filer/Kommunstyrelsen/Protokoll/2013/2013-11-06/§_231_Ny_biblioteksplan_for_Trelleborgs_kommun_4.pdf

Täby kommun. (2013). *Biblioteksplan 2013*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/10/01-Täby-2013-2017-Biblioteksstrategin.pdf

Uddevalla kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2020*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/05/14-Uddevalla-2016-2020-Biblioteksplan.pdf

Umeå kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2011/09/24-Umeå-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Upplands-Bro kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2017/02/01-Upplands-Bro-2016-2019-Biblioteksplan.pdf

Vaggeryd kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2019*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/02/06-Vaggeryd-2015-2019-Biblioteksplan.pdf

Vimmerby kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015-2018*. Hämtad 2017-05-21 från [www.vimmerby.se/PageFiles/2412/Biblioteksplan 2015-2018, med bilagor.pdf](http://www.vimmerby.se/PageFiles/2412/Biblioteksplan%202015-2018,%20med%20bilagor.pdf)

Västervik kommun. (2017). *Biblioteksplan 2017-2021*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2017/03/08-Västervik-2017-2021-Biblioteksplan.pdf

Ystad kommun. (2017). *Biblioteksplan 2017-2027*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2017/04/12-Ystad-2017-2027-Biblioteksplan.pdf

Älvkarleby kommun. (2016). *Biblioteksplan 2016*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/02/03-Älvkarleby-2016-2018-Biblioteksplan.pdf

Åmål kommun. (2015). *Biblioteksplan 2015*. Hämtad 2017-05-21 från biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/02/14-Åmål-2015-Biblioteksplan.pdf

Bilaga 1: Kodningschema

Tabell över biblioteksplaner som nämner något av begreppen hållbar, miljö, grön, eko(logi), klimat, konsumtion eller energi. Sorterade utifrån hållbar utveckling och de teoretiska begreppen miljöledare och miljöutbildare.

Bibliotek	Hållbar utveckling	Miljöledare	Miljöutbildare	Övrigt
Danderyd 2016-2020	Hållbart samhälle Långsiktigt hållbar utveckling	Hälsosam miljö		
Sundbyberg 2014-2017	Hållbar utveckling	Minska miljöpåverkan Genom att tillhandahålla medier som medborgarna äger gemensamt och som återanvänds En grön stad för framtiden	Sprida kunskap om naturresurser	
Täby 2013-2017	Hållbart synsätt	Effektivt resursutnyttjande		
Upplands-Bro 2016-2019		Miljökrav vid upphandling		
Knivsta 2015-2018	Föregångskommun till hållbart samhälle (kommunens mål)	Värna om miljö		
Älvkarleby 2016-2018	Hållbar utveckling (kommunövergripande mål)			
Flen 2014-2017		Miljöförbättra		
Gnesta 2016-2018	Hållbar livsmiljö (kommunens mål)			
Oxelösund 2015-2017			Information om miljö	
Mullsjö 2015-2018		Minskad miljöpåverkan genom teknik		
Vaggeryd 2015-2019	En plats i rörelse som bygger på mångfald och hållbarhet. (Kommuns vision)			
Vimmerby 2015-2018			Lyfta fram miljöfrågor på hyllan	

Västervik 2017-2021			Miljöhörna	
Bromölla 2016-2020			Energirådgivning	
Helsingborg 2016-2019	Energi används hållbart	Energi används hållbart Minska miljöpåverkan genom e-media.		
Hässleholm 2015-2018	Ha en socialt och ekologiskt hållbar utveckling	Effektiv resursanvändning		
Osby 2015-2018	Hållbarhet (Kommunens mål)			
Perstorp 2016-2019				Miljömedvetenhet (Kommunens mål)
Svedala 2016-2018	Hållbar framtid			
Trelleborg 2013-2017	Hållbar utveckling	Minska miljöutsläpp		
Ystad 2017-2027		Samarbeta med bl. a miljöförvaltning		
Hylte 2014-2017			Tema: energi, elmätare	
Alingsås 2011-2014, förlängs till 2018	Bidra till hållbar utveckling			
Borås 2015	Bidra till det hållbara samhället			
Gullspång 2015	Ekologisk , social och ekonomisk hållbarhet	Resurseffektivisering	- Klimat-& energirådgivning - Samarbeten kring folkbildande insatser som kan antas leda till ett hållbart samhälle exempelvis kring vår miljö - Medier som beaktar nyckelfrågor för ett hållbart samhälle gynnas.	
Göteborg 2013-2021)	Hållbart samhälle	Rutiner som minskar miljöpåfrestningar		

Götene 2016-2020	Hänsyn till en samhällelig hållbar utveckling, långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.			Miljö-& Klimatmedveten kommun
Härryda 2014-2017	Verka för en hållbar utveckling	Vara klimatsmart		
Mölnadal 2016-2019	Den hållbara staden (kommunens vision)		Energirådgivning	
Svenljunga 2016-2019	Bidra till det hållbara samhället	Resurseffektivitet Bättre miljö, (kommunens mål) Miljön är viktig i allt vi gör		
Tibro 2015-2019	Genomgående perspektiv på alla tre hållbarhetsperspektiv (kommunens mål)			
Uddevalla 2016-2020	Bibliotekens verksamhet är av tradition ekologiskt hållbar och ny teknik kan ge fler möjligheter att arbeta resurseffektivt	Resurseffektiv	Klimatförändringar (och andra omvärldsförändringar) skapar behov av litteratur	
Åmål 2015		Pappersförbrukning Återvinning Miljömål		
Kristinehamn 2015-2018			Energirådgivare	
Sunne 2016-2019	Hållbar tillväxt			
Hallsberg 2016-2019	I sig en hållbar verksamhet	Alla kan låna samma resurs		
Kumla 2016-2019		Utan krav på konsumtion		
Lekeberg 2017-2019	Hållbara samhället	Miljöarbete Minska klimatpåverkan vid val av material och tjänster	Informationsfördlare för allmänheten när det gäller kunskap om hur man kan ställa om till det hållbara samhället.	

Ljusnarsberg 2016-2019	Den hållbara kommunen (kommunens mål)			
Fagersta 2015-2018	Långsiktigt hållbar utveckling (kommunens mål)	Resursutnyttjande		
Norberg 2015-2019	Hållbar miljö (kommunens mål)			
Falun 2009-2020	Aktivt medverkar i kommunens arbete med hållbar utveckling	Värdefulla natur- kulturmiljöer och hotade arter ska ha långsiktigt skydd (kultur- fritidsverksamheter)		
Gagnef 2015-2018	Vi bidrar till ett hållbart samhälle (kommunens mål)			
Hedemora 2015-2018				Ekokommun
Malung-Sälen 2017-2018	Arbeta tydligt med hållbarhet (Kulturnämnden)			
Gävle 2013-2025	Biblioteken utformas så att de blir en del i det hållbara samhället			
Ockelbo 2016-2018		”Det gröna samhället” Ta vara på det gröna	naturnära medieavdelning. Odlade egna grönsaker, jordbruksskötsel	
Sandviken 2013-2017	Vår verksamhet kännetecknas av kvalitet och hållbar utveckling			
Kramfors 2016-2019	Hållbarhet (Kommunens mål)			
Berg 2014-2018			Energi- konsumentrådgivning	
Bräcke 2017-2020			Erbjuda information från klimat- & energi rådgivare	
Nordmaling 2015-2017	långsiktig social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet (Kommunens mål)			

Robertsfors 2015-2017 (inkl. tillgänglighetsplan)	Hållbar utveckling och tillväxt (Kommun)	Minska fossilbränsleanvän dning		
Skellefteå 2016-2019	Hållbarhet (kommunens utvmål):	Utan krav på konsumtion		
Sorsele 2015-2018	Hållbart Sverige (kommunens mål)			Ekokommun
Umeå 2016-2019	Hållbar utv (kommunens vision)	Utan krav på konsumtion		
Luleå 2016-2020	Folkbibliotekets verksamhet berör tio av elva hållbarhetsaspekter	Utan krav på konsumtion		
Piteå 2016-2019	Samhällsbyggnad ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet (Kommunövergrip ande mål)			